

Pisemne stanowisko **Polityka wodna** w sektorze zakupów towarów handlowych

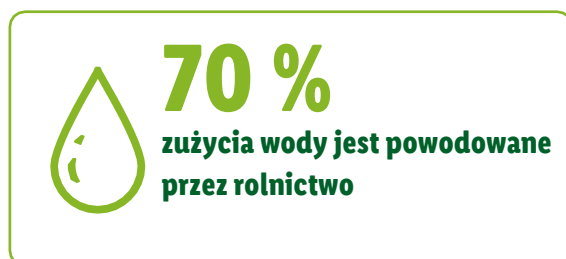

Spis treści

1. Wyzwania	3
2. Nasza odpowiedzialność	5
3. Wdrożenie zrównoważonego sposobu użytkowania wody ..	6
3.1 Analiza punktów zapalnych: Obszar działalności: słodka woda	6
4. Nasze działania	8
4.1 Działania w łańcuchach dostaw.....	9
4.1.1 Warzywa i owoce	9
4.1.2 Kwiaty i rośliny.....	10
4.1.3 Tekstylia	10
4.1.4 Surowce	12
4.1.5 Near Food	12
4.2 Działania w naszych sklepach	13
4.3 Komunikacja	13
5. Źródła	14

1. Wyzwania

Woda jest dobrem niezbędnym do przeżycia – zarówno dla ludzi, jak i przyrody. Woda stanowi przestrzeń życiową i podstawę niezbędną dla zachowania bogactwa gatunków na naszej planecie. Ponad dwie trzecie powierzchni ziemi jest pokryte wodą, ale przeważająca część to słona woda morska. Jest ona niezdatna do użytku dla ludzi, a także większości zwierząt i roślin – dla ich przeżycia potrzebna jest słodka woda.

Od 2010 roku dostęp do czystej wody został nazwany przez ONZ prawem człowieka. Jednakże słodka woda użytkowa stanowi tylko 0,01 % całkowitej ilości wody na ziemi. Ponadto zasoby słodkiej wody są rozłożone nierównomiernie na całym świecie. Tym sposobem, w niektórych rejonach jest znacznie większy niedobór wody niż w innych. Wahania sezonowe są dodatkowym czynnikiem ryzyka: długotrwała susza w miesiącach letnich powoduje spadek poziomu wód gruntowych i rzek nawet w rejonach bogatych w wodę. Z drugiej strony, nieproporcjonalnie duże ilości opadów mogą prowadzić do powodzi.

Podczas gdy liczba ludności na świecie wzrosła prawie czterokrotnie w ciągu ostatniego stulecia, zużycie wody wzrosło ponad dwa razy więcej. Rosnąca produkcja żywności, tekstyliów i innych dóbr konsumpcyjnych może w szczególności prowadzić do niedoboru i niesprawiedliwego podziału zasobów z powodu zużycia wody i jej zanieczyszczenia. Zmiany klimatu także zwiększają presję wywieraną na regiony o ograniczonych zasobach wody. W związku z tym coraz więcej ludzi zostanie dotkniętych niedoborem wody. Tym sposobem pojawia się coraz więcej zagrożeń związanych z wodą, tj. sytuacji, w których prawdopodobne jest wystąpienie szkód związanych z tym zasobem.

W sektorze detalicznego handlu żywnością, przy średnim obrocie wynoszącym 47 litrów na jedno euro, zużywa się znacznie więcej wody niż w innych sektorach¹. Ryzyko związane z wodą odgrywa zatem ważną rolę. Brak dostępności tego zasobu stanowi zagrożenie, szczególnie dla łańcucha dostaw w strefach przybrzeżnych. Dotyczy to zwłaszcza produkcji pierwotnej, odpowiedzialnej za ponad 70 % całkowitego zużycia wody. W rolnictwie stosuje się również pestycydy i nawozy, które mają negatywny wpływ na jakość wody.

W tym kontekście sektor handlu detalicznego żywnością ma obowiązek – zwłaszcza poprzez zakup własnych towarów – ostrożnie obchodzić się z zasobami wody. W tej kwestii znaczenie ma zarówno zużycie, jak i możliwe zanieczyszczenia. Z tego powodu odpowiedzialne korzystanie z zasobów słodkiej wody jest głównym polem działania w strategii zrównoważonego rozwoju Lidla w zakresie zakupów.

W tej polityce wodnej określamy wykorzystanie słodkiej wody do produkcji i przetwarzania naszych grup produktów spożywczych, owoców i warzyw, kwiatów oraz roślin, produktów chemii gospodarczej i kosmetyków, a także artykułów przemysłowych.

2. Nasza odpowiedzialność

Zrównoważone użytkowanie wody nie jest dla Lidl'a zadaniem na przyszłość, lecz głównym tematem teraźniejszości. Poprzez różne działania przyczyniamy się do ochrony zasobów słodkiej wody w całym łańcuchu wartości, a także zmniejszamy zużycie i zanieczyszczenie wody w naszych łańcuchach dostaw.

Szczególną wagę przywiązujemy do ochrony i zachowania naturalnych zasobów wody na całym świecie. Dzięki naszej gospodarce wodnej pracujemy nad bardziej świadomym wykorzystaniem słodkiej wody. Nasz asortyment towarów obejmuje różne produkty związane z zagrożeniami w zakresie tych zasobów w krajach, z których pochodzą. Te zagrożenia to ilość wody zużywana podczas produkcji, jej dostępność w danym regionie oraz jej jakość, na którą wpływają ewentualne zanieczyszczenia. Produkty te to głównie produkty rolne, ale także przetworzona żywność i produkty nieżywnościowe.

W celu wypełnienia naszej odpowiedzialności, opracowujemy strategię wodną, której celem jest skuteczne ograniczenie zagrożeń związanych z wodą w naszych łańcuchach dostaw. W tym celu ściśle współpracujemy z zainteresowanymi stronami w wybranych krajach pochodzenia. Oprócz naszych dostawców, są wśród nich eksperci techniczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, takie jak Alliance for Water Stewardship². Wspieramy naszych partnerów w tym procesie, na przykład poprzez regularne szkolenia i treningi wspólnie z naszymi pracownikami. Stale poszerzamy inicjatywy oraz współpracę z obecnymi partnerami, a także nawiązujemy nowe kooperacje.

3. Wdrożenie zrównoważonego sposobu użytkowania wody

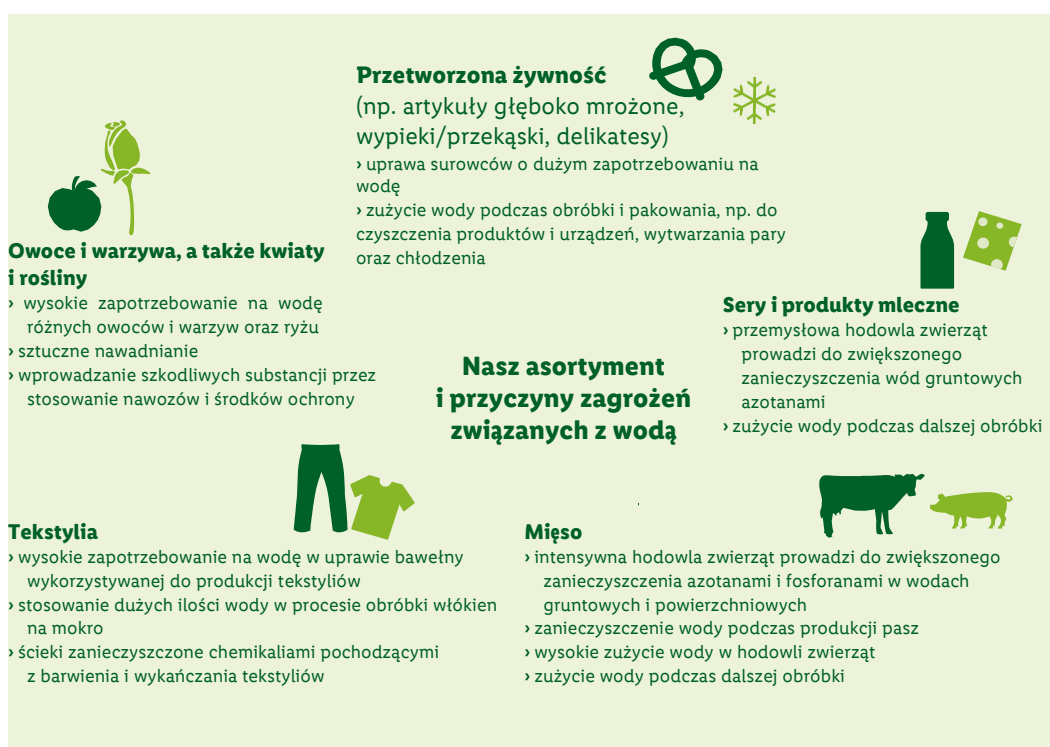
Podejście do zarządzania w ramach obowiązku wynikającego ze społecznej odpowiedzialności biznesu³ określa jasne wytyczne dotyczące systematycznej realizacji strategii zrównoważonego rozwoju w firmie i gwarantuje jej konsekwentne przestrzeganie. Służy do tego cykl procesów, w którym nasze podejście do zarządzania oparte jest na zrównoważonym użytkowaniu wody. W pierwszym etapie, w ramach analizy punktów zapalnych, ustalane są zagrożenia i szanse. W oparciu o ustalone punkty zapalne w zakresie wody, opracowujemy cele oraz działania prowadzące do zmniejszenia potencjalnych zagrożeń dotyczących tego zasobu. Na etapie wdrażania skuteczność środków jest stale monitorowana i, w razie potrzeby, poprawiana. W przejrzysty sposób informujemy o sukcesach i niepowodzeniach.

Poszczególne etapy procesu zostały opisane bardziej szczegółowo poniżej.

3.1 Analiza punktów zapalnych. Obszar działania: słodka woda

W celu identyfikacji punktów zapalnych w zakresie wody, w 2019 r. przeprowadziliśmy analizę w ramach naszych rolniczych łańcuchów dostaw. Pozwala ona na identyfikację grup produktów z najwyższym (negatywnym) wpływem na zrównoważony rozwój. Ponieważ zagrożenia związane z wodą w łańcuchu dostaw mogą być różne – od zanieczyszczenia wody w wyniku praktyk upraw (stosowanie nawozów i pestycydów) po intensywność zużycia wody (ślad wodny) uprawianego produktu, przeanalizowaliśmy nasz asortyment w oparciu o dwa czynniki: zużycie wody oraz jej zanieczyszczenie*.

* Uwzględniono podgrupy produktów zgodnie z wewnętrzną kategoryzacją Lidla.

W rezultacie stwierdzono, że nieprzetworzone owoce i warzywa oraz wybrane przetwory spożywcze są podgrupami, w których występuje najwięcej zagrożeń w zakresie słodkiej wody. Punkty zapalne występują w szczególności w podstawowej produkcji rolnej ze względu na nawadnianie w regionach upraw o dużym niedoborze wody oraz wprowadzanie nawozów i pestycydów.

Oprócz zagrożeń związanych z wodą w naszym łańcuchu dostaw, stale mierzymy zużycie wody w naszych sklepach. Jednak w porównaniu ze zużyciem w łańcuchu dostaw, jest ono bardzo niskie, dlatego też w niniejszym dokumencie koncentrujemy się na naszym łańcuchu dostaw.

Wyniki tej analizy stanowią punkt wyjścia do bardziej szczegółowego zbadania punktów zapalnych w asortymencie naszych produktów oraz do opracowania celów i ukierunkowanych na nie działań, które są przedstawione poniżej.

4. Nasze działania

Lidl ma możliwości aktywnego wprowadzania zmian w zakresie zakupów, a tym samym przyczynienia się do ochrony wody. Możemy to zrobić na przykład poprzez zwiększenie udziału certyfikowanych produktów w naszej ofercie. W ten sposób wspieramy uznane inicjatywy w zakresie oznakowania, a jednocześnie zapewniamy minimalne standardy w zakresie zrównoważonych praktyk produkcyjnych.

Współpraca z certyfikowanymi dostawcami oraz rozszerzenie asortymentu o produkty oznakowane znakami jakościowymi są zatem głównymi krokami w kierunku rozwoju zrównoważonych działań. W ramach analizy znaków jakości we współpracy z zewnętrznym instytutem badawczym określiliśmy, które oznaczenia lub certyfikaty dostawców mają największy wpływ ochronny na zasoby wody. Część naszego asortymentu jest certyfikowana zgodnie z ambitnymi założeniami dotyczącymi znaków jakości i Rainforest Alliance. Dzięki temu tworzymy ofertę ekologicznych produktów, które odzwierciedlają również reakcję na zagrożenia związane z wodą. Symbol Rainforest Alliance definiuje na przykład ściśle wytyczne dotyczące zachowania w zakresie oszczędnego korzystania z zasobów wody.

Członkostwo w Alliance for Water Stewardship w celu świadomego gospodarowania wodą w łańcuchu dostaw

W 2018 roku Lidl dołączył do międzyinstytucjonalnej platformy partnerskiej Alliance for Water Stewardship (AWS). AWS International Water Stewardship Standard jest pierwszym międzynarodowym standardem służącym do pomiaru zużycia wody w danym miejscu w oparciu o kryteria społeczne, środowiskowe i ekonomiczne. AWS działa zatem na poziomie przedsiębiorstw i ma zastosowanie zarówno w przemyśle, jak i rolnictwie. Norma zapewnia firmom wytyczne w celu zrozumienia, planowania, wdrażania, oceny i informowania o działaniach w zakresie gospodarki wodnej w ich zakładach. Członkostwo przybliży nas o jeden krok do naszego celu, jakim jest bardziej zrównoważone wykorzystanie wody.

4.1 Działania w łańcuchach dostaw

4.1.1 Warzywa i owoce

Poprawa użytkowania wody

Dzięki obowiązkowemu uczestnictwu w standardzie GlobalG.A.P. wszystkie partnerskie przedsiębiorstwa rolne Lidl dokumentują swoje kompetencje w zakresie dobrych praktyk rolniczych. Uwzględnia się przy tym również aspekty użytkowania wody. Ponadto wspólnie z rolnikami kontrolujemy standard GlobalG.A.P. Sustainable Program for Irrigation and Groundwater Use [Zrównoważony Program Nawadniania i Użytkowania Wód Podziemnych] (SPRING)-Modul⁴, który zajmuje się aspektami wody pod kątem praktycznych możliwości zastosowania.

Redukcja zanieczyszczeń wody

Wraz z producentami owoców i warzyw, w 2016 r. Lidl przyjął ustalenia docelowe: zakładają one zrównoważoną redukcję stosowania środków ochrony roślin. Aby osiągnąć nasz wspólny cel, uzgodniliśmy orientacyjny limit dla możliwych pozostałości substancji czynnych w wysokości jednej trzeciej najwyższej dopuszczalnej ilości określonej przez regulacje Unii Europejskiej. W ten sposób do środowiska naturalnego jest uwalniana mniejsza ilość środków ochrony roślin.

Ocena działań

W oparciu o wstępne doświadczenia, w następnej kolejności oceniamy i testujemy dalsze działania w zakresie zakupów. Elementami składowymi procesu oceny są np.:

Pogłębiona analiza: w celu dokładniejszej analizy zagrożeń związanych z wodą stosujemy wskaźnik stresu wodnego opracowany przez Światowy Instytut Zasobów (WRI) dla sektora rolniczego na poziomie krajów. Ponadto stosowane są wskaźniki odnoszące się do wody specyficzne dla danego produktu, oparte na danych w zakresie śladu wodnego [Water Footprint Network] (WFN). Połączenie tych dwóch podejść umożliwia ocenę zagrożeń związanych z wodą dla różnych kombinacji produkt-kraje. Wyniki stanowią podstawę klasyfikacji zagrożeń związanych z wodą w łańcuchu dostaw produktu. W ten sposób tworzymy podstawę dla działań opartych na zarządzaniu ryzykiem dotyczącym zasobów wodnych.

Reakcja na zagrożenia związane z wodą: w celu określenia zagrożeń związanych z wodą korzystamy z certyfikatów takich jak GlobalG.A.P. Spring czy AWS International Water Stewardship Standard. W celu weryfikacji tych podejść, latem 2020 r. wystartował projekt pilotażowy.

4.1.2 Kwiaty i rośliny⁵

W celu zminimalizowania zużycia wody i zanieczyszczeń w produkcji sprzedawanych przez nas kwiatów i roślin oraz zagwarantowania dobrych praktyk rolniczych, na przykład w postaci efektywnego nawadniania, od początku 2020 roku wymagamy od zakładów produkcji pierwotnej ważnego certyfikatu GlobalG.A.P. Nasze kwiaty i rośliny posiadają certyfikat GlobalG.A.P., Fairtrade lub holenderskiego Milieu Project Sierteelt (projekt producentów roślin ozdobnych dotyczący ochrony środowiska, MPS), (stan na: sierpień 2020 r.).

4.1.3 Tekstylia

Poprawa użytkowania wody

Celem zmniejszenia zużycia wody w produkcji naszych tekstyliów, polegamy na standardach Cotton Made in Africa (CMiA), Organic Content Standard, Global Organic Textile Standard (GOTS), Better Cotton Initiative lub Fairtrade. Produkcja bawełny organicznej zużywa mniej wody – jednocześnie zużywa mniej nawozów sztucznych w porównaniu z produkcją bawełny konwencjonalnej⁶. Bawełna zgodna ze standardem CMiA jest uprawiana wyłącznie z wykorzystaniem wody deszczowej. W porównaniu ze średnią światową pozwala to zaoszczędzić ponad 2100 litrów wody na kilogram włókien bawełny⁷. Oprócz stosowania bawełny organicznej, norma GOTS (Global Organic Textile Standard) odnosi się również do specyficznych kryteriów związanych z wodą w przetwarzaniu bawełny na tekstylnia. GOTS wymaga, aby certyfikowane zakłady produkcyjne określiły cele w zakresie redukcji zużycia wody. Produkty posiadające certyfikat Fairtrade również bazują na kryteriach związanych z wodą.

Z tego powodu do końca 2022 roku Lidl będzie kupował 100 % bawełny ze zrównoważonych źródeł, które spełniają normy Cotton Made in Africa, Organic Content Standard, Global Organic Textile Standard, Better Cotton Initiative lub Fairtrade.

Redukcja zanieczyszczeń wody

Aby usunąć kontrowersyjne substancje chemiczne z globalnych łańcuchów dostaw tekstyliów, Lidl przyłączył się do kampanii DETOX Greenpeace⁸ w 2014 r. Celem jest wykluczenie potencjalnie agresywnych substancji chemicznych, zmniejszenie zanieczyszczenia ścieków związanych z produkcją, a tym samym zmniejszenie obciążenia dla ludzi i środowiska. Lidl stosuje przy tym podejście polegające na zastąpieniu niebezpiecznych substancji chemicznych substancjami bardziej przyjaznymi dla środowiska i nieszkodliwymi dla zdrowia ludzi, np. pastami drukarskimi na bazie wody, urządzeniami niezawierającymi perfluorowęglowodorów (PFC) lub sztuczną skórą bez dimetyloformamidu (DMF).

Co najmniej raz w roku niezależne instytuty kontrolują producentów tekstyliów i obuwia stosujących procesy obróbki na mokro pod kątem stosowania agresywnych substancji. Oprócz tej kontroli pośredniej, wrywkowo sprawdzana jest inwentaryzacja chemiczna i corocznie pobierane są próbki ścieków od odpowiednich zakładów w łańcuchu dostaw.

Podobnie jak cała branża, również Lidl pozyskuje dużą część swojego asortymentu artykułów przemysłowych od niezależnych producentów z Azji. Pomimo znacznego postępu i rozwoju gospodarczego, warunki społeczne i ekologiczne w Azji są bardzo różnicowane. Dlatego szczególnie skupiamy się na wdrożeniu uznanych minimalnych standardów i w ich ramach zdefiniowaliśmy trzy główne cele:

- Wspieranie bezpiecznego stosowania chemikaliów
- Ograniczenie zużycia energii, wody i stosowania chemikaliów
- Utylizacja odpadów bezpieczna dla środowiska i odpowiednie zarządzanie ściekami

Aby osiągnąć te cele wraz z naszymi lokalnymi dostawcami we współpracy z Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit [agencja ds. współpracy międzynarodowej] (GIZ) zrealizowaliśmy projekt szkoleniowy PURE („Projekt na rzecz ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami”). Ponad 400 pracowników z 80 zakładów produkujących tekstylia w Chinach i Bangladeszu zostało przeszkolonych w zakresie międzynarodowych standardów dotyczących środowiska i bezpieczeństwa. Tym sposobem dotarliśmy łącznie do 67 000 pracowników fabryk. Głównymi tematami były m.in. poprawa zarządzania ściekami oraz stworzenie odpowiedniego systemu zarządzania chemikaliami. Gwarantuje to, że grupy chemikaliów wymienione w Lidl Detox Commitment są wyłączone z produkcji w dłuższej perspektywie czasowej. Dzięki temu projektowi zużycie wody w uczestniczących w projekcie zakładach produkcyjnych zostało zmniejszone o około 5,8 mln metrów sześciennych⁹.

Jako członek Leather Working Group i stowarzyszenia na rzecz ekologicznych tekstyliów, Lidl jest zaangażowany w zmniejszanie zużycia wody i promowanie odpowiedzialnego zarządzania chemikaliami w łańcuchach dostaw tekstyliów. Lidl stawia również pierwsze kroki w kierunku rozwoju produktów degradowalnych w cyklu biologicznym – na przykład biodegradowalne tekstylia certyfikowane zgodnie z normami produktów Cradle to Cradle®. Rygorystyczne kryteria obejmują m.in. odpowiedzialne gospodarowanie wodą.

W przyszłości będziemy kontynuować współpracę z naszymi dostawcami w zakresie dalszego rozwoju i poszerzenia naszych systemów ochrony środowiska, chemikaliów oraz gospodarki odpadami, a także tworzenie list w celu wykluczenia niebezpiecznych chemikaliów.

4.1.4 Surowce

W ramach zakupu surowców również pracujemy nad zmniejszeniem zagrożeń związanych z wodą. Kakao stosowane we wszystkich produktach marek własnych Lidl w Polsce pochodzi w 60 % z certyfikowanych upraw i jest certyfikowane zgodnie z uznanymi międzynarodowymi standardami, takimi jak Fairtrade, Rainforest Alliance/UTZ lub Bio. Wszystkie trzy normy obejmują różne działania mające na celu ochronę wody. Zobowiązaliśmy się, że do końca 2022 roku 100 % naszych produktów marki własnej zawierających kakao będzie certyfikowanych.

W obszarze kawy i herbaty pracujemy intensywnie nad certyfikacją produktów marki własnej i planujemy do końca 2022 roku posiadać wyłącznie certyfikowany asortyment. Do końca 2022 roku 100 % stosowanego przez nas oleju palmowego będzie certyfikowane zgodnie z normą Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO). Ze względu na konsekwentne ustalanie priorytetów w zakresie zakupu certyfikowanych surowców, Lidl wnosi istotny wkład w ochronę zasobów wody¹⁰.

4.1.5 Near-Food

Tworzywa sztuczne w większości nie ulegają degradacji w środowisku naturalnym. Z tego powodu, zanieczyszczenie wody spowodowane wprowadzeniem mikroplastiku jest poważnym problemem w sektorze Near-Food (produkty chemii gospodarczej i kosmetyki). Od 2015 r. intensywnie pracujemy nad tym tematem – uważamy, że ograniczenie uwalniania mikroplastiku z każdego źródła ma ogromne znaczenie. Opowiadamy się za jednolitymi europejskimi ramami prawnymi, w których określono by jasną definicję mikroplastiku. Jak dotąd nie ma jednak prawnego zakazu stosowania mikroplastiku w produktach kosmetycznych w Europie. Wspólnie z naszymi dostawcami kosmetyków i produktów do pielęgnacji ciała dokonaliśmy następujących ustaleń: rezygnacja z zastosowania mikroplastiku w większości asortymentu kosmetyków naszych marek własnych do 2021 r¹¹.

Jednak oprócz pierwotnego mikroplastiku zagrożenie dla zasobów wody stanowi również wtórny mikroplastik. Powstaje on w wyniku rozdrabniania materiałów opakowaniowych z tworzyw sztucznych i ich niewłaściwej utylizacji. Rozwiązaniem problemu jest strategia Lidla w zakresie tworzyw sztucznych, która określa konkretne cele w ramach ograniczenia stosowania plastiku w materiałach opakowaniowych. Strategia REset Plastic określa holistyczne, międzynarodowe podejście Grupy Schwarz, które dzieli się na pięć obszarów działania: REduce, REdesign, REcycle, REmove i REsearch. Do 2025 r. chcemy zużywać do 20 % mniej tworzyw sztucznych i sprawić, by 100 % naszych opakowań marek własnych nadawało się do recyklingu w jak największym stopniu. W ten sposób przyczynimy się do zmniejszenia ilości odpadów i ryzyka przedostawania się do środowiska tworzyw sztucznych o różnych rozmiarach, w tym mikroplastiku.

4.2 Działania w naszych sklepach

W porównaniu do zużycia wody w łańcuchu dostaw, zużycie tego zasobu w naszych sklepach jest bardzo niskie. Niemniej jednak, chcemy wprowadzać dalsze redukcje również w tym obszarze. W celu kontroli zużycia wody w naszych sklepach i zidentyfikowania możliwości optymalizacji, wdrożyliśmy system pomiaru w sklepach wzorcowych z połączeniem z centralnym systemem monitoringu. Duża część zużycia wody jest spowodowana sprzątaniami w sklepach. Z tego powodu stale pracujemy nad ulepszaniem tych procesów. Ponadto szkolimy i uświadamiamy naszych pracowników na temat odpowiedzialnego korzystania z zasobów wody.

4.3 Komunikacja

Lidl dostarcza przejrzystych informacji na temat wyników i postępów w realizacji działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody i zanieczyszczeń. Tym sposobem chcemy edukować wszystkie zainteresowane strony – od producenta do klienta – i umożliwić im uczestnictwo w realizacji działań. W tym kontekście, na opakowaniach produktów marek własnych wprowadzamy oznaczenie „Save Water”. Uwrażliwia ono klientów na wyzwania związane z tematem wody i informuje o zaleceniach mających na celu oszczędzanie wody w gospodarstwach domowych i w innych dziedzinach życia.

5. Źródła

- 1 <https://www.adelphi.de/de/system/files/mediathek/bilder/Umweltatlas%20Lieferkette%20-%20adelphi-Systain.pdf> (stan na: marzec 2017 r.)
- 2 <https://a4ws.org>
- 3 Patrz też [Zasada należytej staranności w obszarze praw człowieka i ochrony środowiska w procesie zaopatrywania w towary](#)
- 4 https://www.globalgap.org/uk_en/for-producers/globalg.a.p.-add-on/spring/
- 5 Aby uzyskać więcej informacji patrz też [Polityka zakupowa – kwiaty, rośliny](#)
- 6 https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-66981-6_8 (stan na: lipiec 2018 r.)
- 7 <https://cottonmadeinafrica.org/en/news/cmia-cotton-saves-water-and-greenhouse-gas-emissions/> (stan na: listopad 2014 r.)
- 8 <https://www.greenpeace.de/kampagnen/detox>
- 9 Patrz też [raport Lidl Detox Commitment 2020 r.](#)
- 10 Więcej informacji można znaleźć też w:
[Polityka zakupowa - kawa](#)
[Polityka zakupowa - herbata](#)
[Polityka zakupowa - kakao](#)
[Polityka zakupowa - olej palmowy](#)
- 11 Aby uzyskać więcej informacji patrz też [Polityka zakupowa - mikroplastik](#)